



NATURA

Introducció

Els arbres són uns éssers prou complexos perquè, per a reconèixer-los, calgui recórrer a l'observació de força elements diferents.

Això és el que farem aquí, presentarem tots aquests elements i veurem quines poden ésser llurs varietats perquè hom pugui anar prenent notes clares sobre cada arbre, notes tan clares com les següents:

- . alçada d'uns 15 mts.
- . tronc alt i recte
- . capçada en forma de parasol de bolet
- . escorça feta de plaques gruixudes de color bru vermell
- . fulla com una agulla, dura, color verd intens
- . fruit envoltat d'una closca dura, anomenat pinyó

Tothom sap què és un pi pinyoner, oi ?

El treball d'identificació dels arbres demana un mínim de material, i aquest mínim és un bloc o carnet de notes en el qual hom pugui dedicar un full a cada arbre per a anotar-hi totes les observacions fetes a propòsit d'ell.

Elements per a reconèixer

1. *L'alçada de l'arbre:* dins de cada espècie d'arbres, hi ha moltes alçades diferents; però així i tot podem retenir:
 - . l'alçada màxima observada
 - . la mitjana de les alçades observades
 ràpidament trobareu que hi ha espècies "altes" i espècies "baixes".

2. *Forma general de l'arbre:*

- . allargada com la d'un pollancre ?
- . arrodonida com la d'un avellaner ?
- . femenina com la d'un salze ?
- . vigorosa com la d'un roure ?
- . esvelta com la d'un pi pinyoner ?
- . massissa com la d'un om ?

3. *El tronc:*

- . llarg i prim? llarg i gruixut? (podem considerar prims els més estrets de 20 cm. i gruixuts els que fan més de 20 cm.)
- . curt ?
- . quina alçada té fins on surten les primeres branques gruixudes? és a dir, fins que comença la capçada.
- . és dret i recte ?
- . és irregular i corbat ? sempre ?, hi ha alguna raó que expliqui els casos estranys ?
- . és torturat i recargolat ?

4. *Les branques principals:*

- . neixen horitzontals i perpendiculars al tronc principal ?
- . neixen orientades obliquament respecte del tronc principal ?
- . s'orienten quasi verticalment ?
- . a quina alçada de terra neixen ?
- . són molt llargues en proporció al tronc ?
- . quin gruix tenen ?

5. *La capçada:*

- . és allargada i cilíndrica ?
- . és cònica amb el vèrtex cap amunt ?
- . és arrodonida i massissa ?
- . té la forma d'un paraigua, com la d'un bolet ?
- . no té cap forma definible ?

- . és clara o de fullatge molt espès ?

6. *L'escorça:*

- . és llisa i plana ?
- . és arrugada i rebregada com la d'un roure ?
- . pren formes especials com la d'un pi o una alzina sure-ra ?
- . té forats ? naturals o deguts a factors externs ?
- . és plena de talls i clivelles ?
- . cau a plaques o s'arrenca a tires com les d'un plàtan o bedoll ?
- . de quin color és ?
 - . blanc plata
 - . gris clar
 - . gris
 - . fosc
 - . bru
 - . bru vermellós
 - . gris verd
 - . blavós, etc.

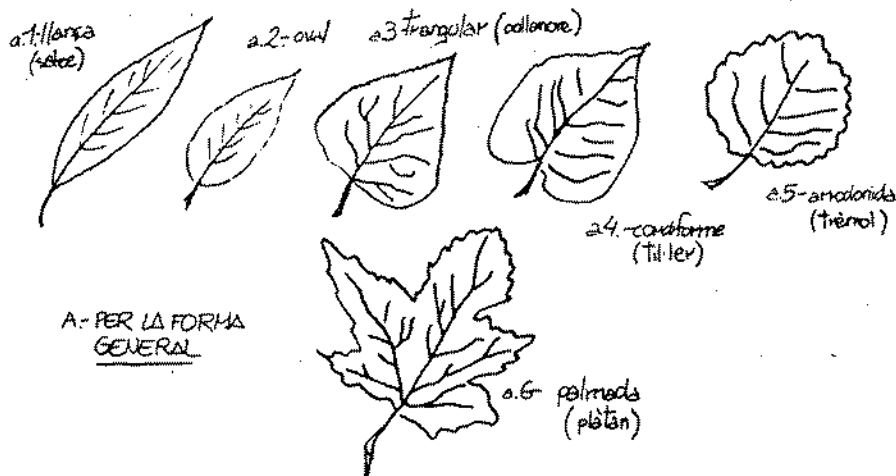
7. *Les fulles:* (vegeu dibuix)

- . són senzilles com les d'un roure o múltiples com les d'un castanyer ?
- . planes com les d'un plàtan, arrugades com les d'un faig o cilíndriques com les dels pins ?
- . són llises o peludes ?, sedoses ?, tenen punxes ?
- . la forma de perfil: ovalada, de llança, rodona, palmada ?
- . les vores: llises, dentades, punxants, lobulades, ciliades ?
- . el color per una banda i per l'altra: no sempre és igual

8. *Els fruits:*

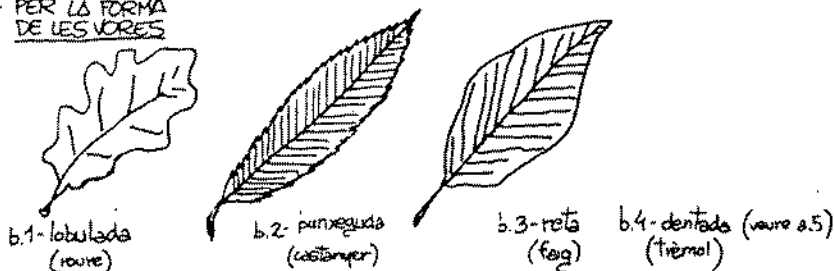
- . són plomosos com els dels pollancre ?
- . carnosos com les pomes ?
- . durs com les aglans dels roures ?
- . quina mena de protecció

CLASSIFICACIÓ DE LES FLULES



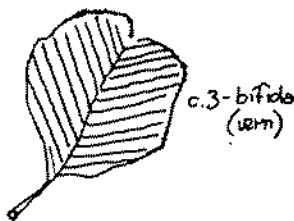
A- PER LA FORMA GENERAL

B- PER LA FORMA DE LES VORES



C- PER LA FORMA DE LA PUNTA

- c.1-punxeguda (pollancre) (veure a.3)
- c.2-aroniada (tièmol) (veure a.5)



duen?: tipus castanya o faga?, tipus pinyó? tipus nou?

- tenen alguna ajuda per a ésser dispersats pel vent? tipus sàmara dels aurons? tipus pollancre?
- com estan agrupats els fruits?
- de quin color són?

9. Les flors

10. Els borrons

11. El calendari de l'arbre:

- data en què cauen les fulles
- data d'aparició dels primers borrons
- data del naixement de les

- primeres fulles de l'estació
- les flors
- el temps de les fruits: aparició i maduració
- i el cicle recomença...

12. Geografia de l'arbre:

- distribució en el plànol dels llocs del país on ha estat observat
- altituds preferides sobre el mar
- climes preferits: humits, secs, de pluja, de boira, de vent...
- terrenys on és més abundant: calcari, silícic
- geografia en relació a l'aigua: de riu, de llac, de mar
- geografia en relació als homes, etc., etc...

L'ara, a treballar

Sembla que hi ha moltes coses per a observar, moltes dades a prendre i molts fulls a omplir de notes.

Amb aquests mateixos criteris, procurarem de classificar els arbres més corrents en uns quants grups de característiques relativament semblants: vegeu el quadre número 1:

Els grups que componen aquest quadre, els analitzarem ara, un per un, tenint en compte les característiques generals comunes als arbres que componen el grup.

Els pins:

- arbres resinosos, la resina impregna la fusta
- fruit: la pinya plena de pinyons envoltats d'una closca dura
- fulla cilíndrica, dura i punxeguda

Els pollancre:

Característiques del grup:

- viuen en llocs humits de preferència: és corrent de veure'ls al llarg dels corrents d'aigua o plantats al llarg de camins que passen prop de rius
- silueta alta i esvelta
- fulles planes i amples
- fruits de plomall
- fusta clara i lleugera

Els roures:

Característiques del grup:

- fusta molt pesant i dura, molt bona brasa per als focs
- escorces esbotzades i marcades
- fulles dures: lobulades o punxegudes
- fruit: l'aglà
- brancatge molt irregular, d'ombra espessa i fresca

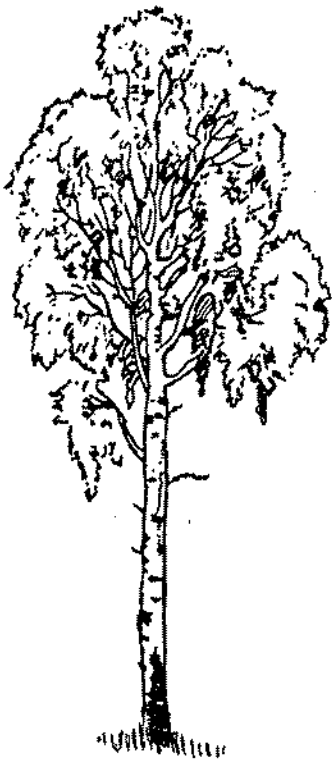
Les blades:

Característiques generals del grup:

- arbres grossos, de tronc gruixut, dret i bon brancatge
- fulles planes i, en general, grosses
- fruit del tipus sàmara que voleia com una hèlix en caure

Quadre n.º 1: Clasificació general

GRUPS	Hàbitat	Escorça típica	Fulla	Fruit
Pins	Varis	Escates gruixudes. Resina	Agulles dures	Pinya (pinyó)
Pollancre	Llocs humits	Llisa amb talls	Plana i retallada	Plomall
Roures	Varis	Esbotzada i esquerdada.	Lobulades	Aglà
Blades	Bosc en gral.	Vàries	Planes i Palmarles	Sàmars dobles (helicòpter)
Salzes	Prop de l'aigua	Llisa	Llança	Plomall
Varis	Varis	Varis	Varis	Varis



POLLANCRE	nom científic	alçada mts.	forma de l'arbre	escorça	fulla	altres noms
trèmol	Populus tremula	40	plomall amb el mànec plantat a terra	gris fosc tocant a terra, gris verd més amunt	oval una mica triangular i molt retallada	el nom li ve que les fulles tremolen amb el vent més lleuger
àlber	Populus alba	30-40	alt, allargassat, branques obliques cap amunt	blanca	verd clar d'una banda i blanc plaia de l'altra	arbre blanc, alba
pollancre	Populus nigra	40	alt, llarg i prim, branques cap amunt	talls i fissures color fosc	triangular tendent a romboidal	xop, clop, poll
pollancre gavatx	Populus pyramidalis	25-30	id. de vegades, queda sense branques a baix i totes surten de dalt	id.	id. color més fosc	poll gavatx
carolina	Populus canadensis	25-30	arrodonit	molt plena de clivelles	quasi triangular (com bedoll)	pollancre de Canadà, pollancre de Virginia

BLADES	nom científic	alçada mts.	escorça	fruit (angle)	fulla	altres noms
blada	Acer opalus	15	llisa	< 45°	en tres parts retallades (alber...)	—
erable	Acer platanoides	30	color gris ver-niellós ratllada al llarg llisa (pover)	> 90° < 180°	plana, gran semblant plàtan	—
auró blanc	Acer campestre	10-15	color bru fosc de vegades branques amb suro (latex)	180°	tres lòbuls diferents retallats	uró, abró
auró negre	Acer monspesulanum	5-10	escorça molt clivellada (arrugada)	Z 0°	tres lòbuls iguals	uró, abró, arrugat
plàtan fals	Acer pseudo-platanus	30	color clar cau en plaques	45°	plana, gran, molt retallada	—
plàtan	Platanus orientalis	30	color verd gris cau en plaques seques	fruit diferent bola ploncosa	plana, gran cinc parts	—



VARIS	nom científic	alçada (mts.)	forma	escorça	fulla	fruit	viu a	altres noms
bedoll	<i>Betula pendula</i>	20-25	alt, arrodonit aspecte desmaiada, branquetes queden penjant	blanca i s'arrenca per plaques	triangular amb tendència romboide molt dentada	petita sàmara	bosc de muntanya	beç, bedut, bedot
vern	<i>Alnus glutinosa</i>	20-30	tronc baix, cançada tendent a cónica	gris clar grans ondulacions	oral, encapçada per la punta amb un entrent	petita pinya (característica)	prop de l'aigua en la muntanya	— (1)
om	<i>Ulmus campestris</i>	25-40	gran, massís tronc gruixut	gris bru fosc molt clivellada	oral dentada dissimètrica al peduncle	sàmara	bosc carreteres (tot terreny)	gatell, um, aumiser
uma	<i>Ulmus montana</i>	10-15	massís arrodonida	gris bru fosc molt clivellada	oral dentada dissimètrica al peduncle	sàmara	bosc muntanya	um
faig	<i>Fagus sylvatica</i>	30-40	alt, branca horitz. en base; molt dret, prou aïllat; molt estès pels costats	gris llis	oral, peluda, ondulada, verd brillant d'un costat, pal·lid de l'altra	foja en capsula	muntanya mitjana i alta	hai
freixe	<i>Fraxinus excelsior</i>	20-30	tronc recte i gros, brançatge típic, capçada arrodonida	llisa, color clar una mica ondulada	composta (5 per banda)	sàmara allargada	llocs humits i solellats de muntanya	—

(1) molt ros: *Alnus pyramidalis*, de pu la punxjada i fruit igual

arbres de bosc
escorces de tipus varis: no n'hi ha una de típica per al grup

Els salzes:

Característiques generals del grup:

- arbres de ribera
- fulles fines, planes, en forma de llança o oval (el gat-saule)
- aspecte de cosa desmaiada
- escorça llisa
- fruit plomós de color groc i blanc

Arbres varis:

Són arbres que no tenen parents a Catalunya i, per tant, no podem posar-los en cap dels grups anteriors.

Els fruiters:

D'aquests, no n'hem parlat: però el fet és que costarà menys de trobar-los i de trobar algú que ens en pugui dir el nom: són:

- pomera, perera, figuera, magraner
- taronger, albercoquer, nesples, codonyer, prunera, cirerer
- garrofer, lledoner
- noguera, avellaner, ametller, castanyer

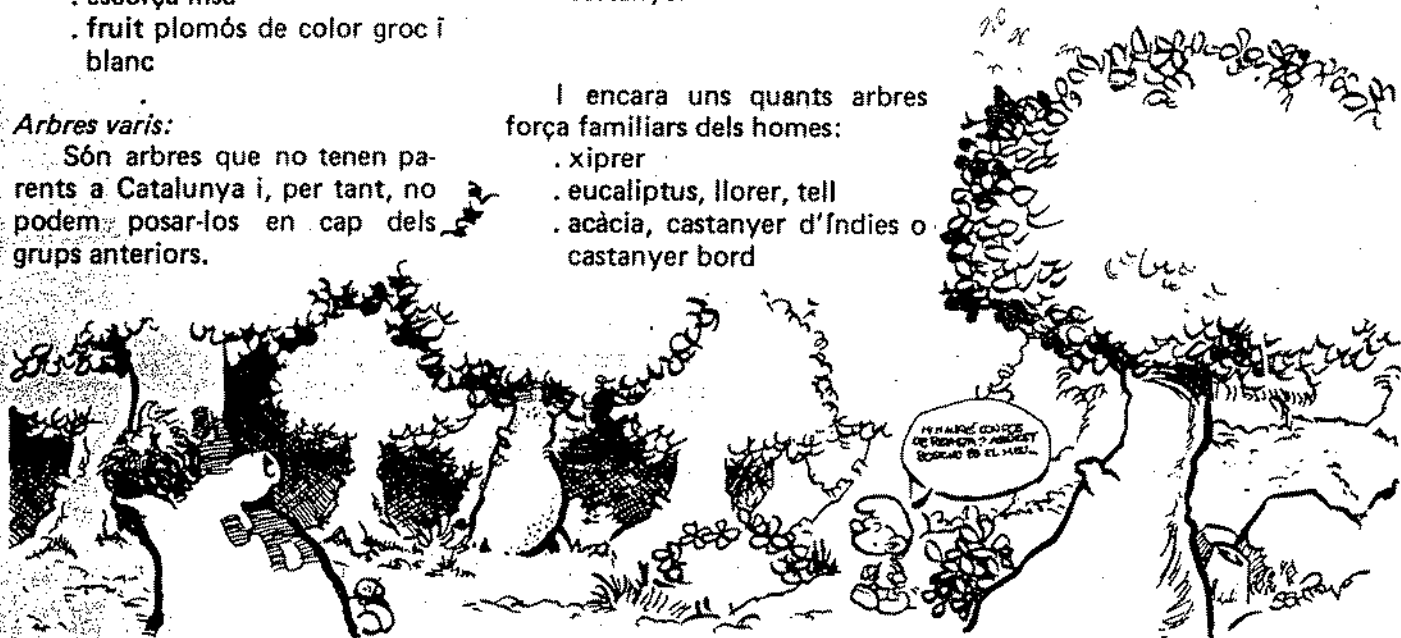
BIBLIOGRAFIA

- "Guia per a conèixer els arbres" — F. Masclans — Ed. C.E.C.
- "Natura I: primeres descobertes" — Ed. Hogar del Libro.
- "Le familier de l'arbre" — G. Anscieau — Ed. Les Presses d'Île-de-France.

JOAQUIM FRANCH

I encara uns quants arbres força familiars dels homes:

- xiprer
- eucaliptus, llorer, tell
- acàcia, castanyer d'Índies o castanyer bord



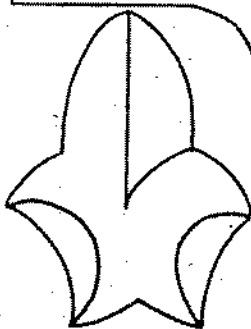
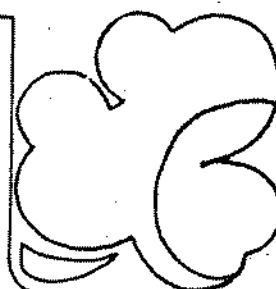
ANY INTERNACIONAL DEL NEN
 JMEAREN JOSTAILU INTERNAZIONALE URTEA
 ANO INTERNACIONAL DO NENO
 AÑO INTERNACIONAL DEL NIÑO
 ANNÉE INTERNATIONALE DE L'ENFANT
 INTERNATIONAL YEAR OF THE CHILD

1979



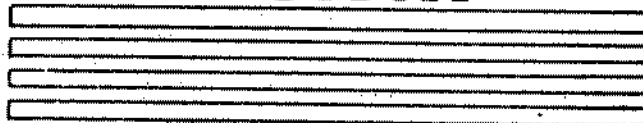
gener

**MINYONS
 ESCOLTES**



**GUIES
 SANT
 JORDI**

CATALUNYA



CIRCULAR

